



<p>УХВАЛЕНО вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 3 від « 12 » червня 2020 року</p>		<p>Система управління якістю ХНПУ імені Г.С. Сковороди</p> <p>ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ</p> <p>Макроекономічний аналіз</p>	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО В.о. ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди Ю. Водич</p>  <p>від « 12 » червня 2020 р.</p>
--	---	---	--

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

МАКРОЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ

(назва навчальної дисципліни)

рівня вищої освіти	<u>Першого (бакалаврського)</u> <i>(назва рівня вищої освіти)</i>
галузі знань	<u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> <i>(шифр і назва галузі знань)</i>
спеціальності	<u>051 Економіка</u> <i>(код і назва спеціальності)</i>
освітня програма	<u>Економіка, управління та право</u> <i>(шифр і назва)</i>
Шифр за навчальним планом	<u>ЦПП-1.36</u>

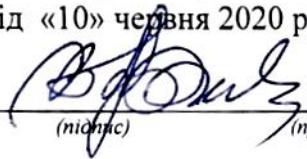
Розробник програми: О.Мельникова кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку

Рецензенти: Л. Радченко кандидат економічних наук,
доцент кафедри економічної теорії, фінансів
і обліку ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Н. Шиловцева кандидат економічних наук,
професор кафедри міжнародного бізнесу та
економічної теорії ХНУ імені В. Н. Каразіна

Обговорено та рекомендовано до затвердження вченою радою юридичного факультету
протокол № 10 від «10» червня 2020 року

Голова ради _____



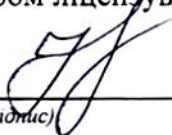
(В.О. Процевський)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Схвалено центром ліцензування, акредитації і контролю якості освіти

Директор _____



(І. Єсьман)

(підпис)

(прізвище та ініціали)

1. Пояснювальна записка

Програма *обов'язкової* навчальної дисципліни *Макроекономічний аналіз* складена відповідно до освітньої програми підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки* спеціальності *051 Економіка*.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Макроекономічний аналіз» є формування системи знань і практичних навичок з методики дослідження та аналізу стану національної економіки.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Макроекономічний аналіз» є формування у студентів уявлень про те, як функціонує національна економіка і за допомогою яких інструментів можна проаналізувати її стан та ефективність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються **програмні компетентності**:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері національної економіки та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки.

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ЗК 7. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 8. Здатність до креативного та критичного мислення.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення

ФК 1. Здатність виявляти закономірності функціонування сучасної національної економіки на мікро- та макрорівнях.

ФК 2. Здатність використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність.

ФК 4. Здатність описувати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних та прикладних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

ФК 5. Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

ФК 6. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ФК 7. Здатність використовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування економічних рішень.

ФК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері регулювання економічних та соціально-трудова відносин.

ФК 9. Здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси.

ФК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

ФК 14. Здатність проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, стану функціональних підсистем підприємств, організацій та установ.

Передумови вивчення дисципліни «Макроекономічний аналіз» – опанування дисциплін «Політекономія», «Макроекономіка», «Економіко-математичні методи та моделі», «Економіка праці і соціально-трудова відносини», «Міжнародна економіка», «Регіональна економіка», «Статистика», «Державне регулювання економіки», «Економіка галузевих ринків», «Фінанси», «Гроші та кредит» та ін.

Результати навчання за дисципліною

У результаті опанування змісту навчальної дисципліни здобувачі мають досягнути таких **програмових результатів навчання**:

ПРН 1. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки.

ПРН 2. Демонструвати стійке розуміння принципів економічної науки, особливостей функціонування економічних систем.

ПРН 3. Використовувати аналітичний та методичний інструментарій для розуміння логіки прийняття господарчих рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення економічних задач.

ПРН 9. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 10. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин.

ПРН 12. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 14. Виконувати дослідження за встановленим замовленням.

ПРН 16. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах.

ПРН 19. Демонструвати вміння абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС 120 годин.

2. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Методологія та методика аналізу національної економіки, товарного ринку та ринку праці

Тема 1.1. Методологічні основи макроекономічного аналізу.

Сутність національної економіки, класифікація за різними критеріями. Предмет дисципліни «Макроекономічний аналіз». Роль та напрями макроекономічного аналізу. Необхідність, завдання та особливості макроекономічного аналізу. Суб'єкти і об'єкти аналізу дисципліни «Макроекономічний аналіз». Макроекономіка і мікроекономічний аналіз: зв'язки та відмінності. Взаємозв'язок макроекономічного аналізу з іншими дисциплінами. Аналіз національної економіки як складова частина економічного аналізу. Методологія та методика аналізу національної економіки. Методи вивчення макроекономічних явищ і процесів. Сучасний інструментарій аналізу національної економіки. Сутність макроекономічної політики, її структура і види.

Тема 1.2 . Основні структурні співвідношення національної економіки.

Структура національної економіки: сутність, елементи її структури, умови формування. Необхідність оптимізації структури національної економіки. Об'єкти аналізу структури національної економіки. Основні напрями аналізу структури національної економіки. Секторна структура валового внутрішнього продукту (ВВП). Основні структурні співвідношення на макrorівні: співвідношення між окремими галузями економіки, між споживанням та нагромадженнями. Методика аналізу структури національної економіки. Міжгалузевий баланс. Структурні зрушення в економіці та їх взаємозв'язок з динамікою макроекономічних показників. Структурна перебудова і структурна криза.

Тема 1.3. Основні індикатори та умови функціонування товарного ринку.

Товарний ринок, його макроекономічні показники, місце в системі національної економіки. Аналіз макроекономічних показників для визначення стану та тенденцій розвитку товарного ринку, їх взаємозв'язок і значення для оцінки загальногосподарської ситуації. Індекси Пааше, Ласпейреса, Фішера. Внутрішньогалузева й міжгалузева конкуренція.

Структура ринків досконалої та недосконалої конкуренції. Методика визначення конкурентності товарного ринку: рівень монополізації ринку, коефіцієнт ринкової концентрації, індекс Харфіндала-Хіршмана. Аналіз моделей рівноваги товарного ринку: «AD - AS», «Витрати-випуск», «Інвестиції - заощадження» «Вилучення - ін'єкції».

Тема 1.4. Методи оцінки рівня мінімізації національної економіки

Тіньова економіка: сутність, причини виникнення, структура і умови формування. Основні види тіньової діяльності в Україні. Характеристика видів тіньової економіки: «другої», «сірої» та «чорної». Методи розрахунку рівня тіньової економіки: метод «витрати населення – роздрібний товарооборот», фінансовий метод, монетарний метод, електричний метод, метод збитковості підприємств, метод за показником зайнятості та інші. Макроекономічна модель функціонування тіньового сектора національної економіки. Аналіз тіньової діяльності в Україні та основні напрями формування механізму детінізації.

Тема 1.5. Методика аналізу розвитку промисловості та сільського господарства.

Загальна характеристика промислового виробництва. Аналіз галузевої структури. Основні індикатори розвитку промисловості та методи її аналізу. Державна політика в області розвитку промислового виробництва. Сільське господарство: галузева структура, основні показники стану. Послідовність аналізу розвитку сільськогосподарського виробництва. Сезонність як специфічний аспект аналізу виробництва сільськогосподарської продукції. Методи аналізу розвитку сільського господарства. Індекси реального обсягу продукції рослинництва і тваринництва. Динаміка виробництва продукції галузей сільського господарства. Рівень розвитку рослинництва і тваринництва. Методи розрахунку показників ефективності промисловості та сільського господарства: фондівіддача, фондомісткість, фондоозброєність, продуктивність праці, матеріаломісткість, енергомісткість, конкурентоздатність продукції.

Тема 1.6. Методологія та методика аналізу ринку праці.

Загальна характеристика ринку праці, його суб'єкти і об'єкт. Класифікація ринку праці за різними критеріями. Макроекономічні показники стану ринку праці. Напрямки аналізу формування і розвитку ринку праці. Умови збалансованості робочих місць і робочої сили, показники аналізу. Формування пропозиції на ринку праці. Попит на робочу силу, визначення функціонуючих і вакантних робочих місць, наявність робочих місць. Коефіцієнт збалансованості ринку праці, ситуації, які він може характеризувати. Зайнятість і безробіття. Методика їх обчислення. Коефіцієнти працевлаштування та звільнення. Методика їх визначення, вплив на рівень безробіття. Сутність коефіцієнта “заміни”, його коливання під впливом різних факторів. Структура балансу ринку праці. Показники трудової міграції, її позитивні та негативні наслідки. Види міграції. Поняття еміграції та імміграції. Показники ефективності функціонування ринку праці, ефективність роботи служби зайнятості, продуктивність праці, методика обчислення.

Тема 1.7. Рівень життя та соціального захисту населення: індикатори стану та методологія визначення

Сутність показника рівня життя населення. Аспекти аналізу рівня життя. Узагальнюючі та відносні показники рівня життя населення, їх особливості. Основні соціально-економічні індикатори рівня життя, їх сутність, методика обчислення: реальний ВВП на душу населення, грошові доходи і витрати, реальна заробітна плата, споживання основних продуктів харчування на душу населення, природний приріст населення та середня тривалість життя, частка витрат на розвиток соціальної сфери в бюджеті, використання вільного часу. Поняття людського розвитку. Методологія визначення індексу людського розвитку. Визначення гендерного показника, гендерні нерівності. Поняття добробуту, нижча та вища межа добробуту. Визначення прожиткового мінімуму, вартість “споживчого кошика”. Нормативний і статистичний методи розрахунку прожиткового мінімуму. Фізіологічний і соціальний мінімум. Рівень маргінальності – сутність показника, вплив на міграційні процеси. Причини виникнення бідності. Статистичний метод визначення межі бідності. Необхідність соціального захисту населення. Індексація доходів населення.

Модуль 2. Методологічні основи аналізу фінансового ринку, інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності

Тема 2.1. Аналіз фінансового сектору економіки

Фінансовий (фіскальний) сектор як об'єкт аналізу національної економіки. Головні напрямки аналізу фінансової системи. Характеристика фінансового ринку та його інфраструктури. Макроекономічний аналіз бюджетної системи. Принципи, функції, структура бюджетної системи. Консолідований бюджет України та його особливості. Методика аналізу консолідованого бюджету. Аналіз державного бюджету, основних його частин. Співвідношення доходів і надходжень бюджету з видатками та витратами головного фінансового плану країни. Структура державних доходів. Система державних видатків. Аналіз балансування бюджету. Джерела фінансування дефіциту державного бюджету. Аналіз державного боргу та боргової безпеки національної економіки. Система показників індикаторів боргової безпеки в Україні. Аналіз мультиплікатора державних видатків.

Тема 2.2. Показники стану та методика аналізу монетарного сектору економіки

Роль грошово-кредитного ринку: грошова маса, ліквідність грошей, грошові агрегати, кредити банків, грошова база, коефіцієнт готівки, рівень доларизації, рівень монетизації, швидкість грошового обігу, кредитні ресурси комерційних банків, депозитний та грошовий мультиплікатори. Фактор часу в оцінці грошових потоків. Майбутня та поточна вартість грошей, методика обчислення. Процеси дисконтування і капіталізації. Ануїтетні внески, коефіцієнт ануїтету майбутньої вартості. Аналіз рівноваги грошово-кредитного ринку. Умови рівноваги. Фактори, що впливають на пропозицію грошей в поточному періоді. грошово-кредитна емісія, її складові, методика обчислення, формули І.Фішера і А.Пігу для визначення попиту на гроші. Взаємозв'язок грошового і товарного ринків. Графічні інтерпретація. Зміни на грошовому інвестиційному і товарному ринках, їх вплив, на ефективність грошово-кредитних заходів в умовах низького рівня зайнятості та повної зайнятості. Аналіз впливу світової економіки на наслідки грошово-кредитних заходів. Узгодження тих чи інших монетарних заходів із збалансуванням торговельного балансу та макроекономічною рівновагою.

Тема 2.3. Макроекономічний аналіз інвестиційної та інноваційної діяльності

Аналіз використання капітальних вкладень: аналіз джерел фінансування капітальних вкладень; аналіз галузевої структури капітальних вкладень; аналіз капітальних вкладень за формами власності; аналіз технологічної та відтворювальної структури капітальних вкладень. Аналіз іноземних інвестицій в економіку України. Показники, що характеризують рівень присутності і функціонування іноземних інвесторів в економіці. Схема оцінки інвестиційної привабливості регіонів. Узагальнюючі та аналітичні показники оцінки інвестиційної привабливості регіонів, їх визначення. Сутність та розрахунок інтегрального показника. Показники ефективності інноваційної діяльності.

Тема 2.4. Аналіз інфляційних процесів на макроекономічному рівні

Методика аналізу інфляції. Аналіз динаміки зростання споживчих цін. Види, форми і фактори і причини інфляції. Показники інфляції та їх визначення. Етапи інфляції. Методика аналізу оптових цін. Аналіз впливу складових елементів зростання оптових цін на індекс оптових цін. Аналіз сучасного інфляційного процесу в Україні.

Тема 2.5. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності

Теоретичні основи аналізу стану та розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни. Визначення сутності та інтерпретація основних показників зовнішньоекономічної діяльності. Форми зовнішньоекономічних зв'язків. Методологічні основи аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Платіжний баланс країни як узагальнюючий показник зв'язків у світовому господарстві. Напрямки і методи його аналізу. Показники стану платіжного балансу. Аналіз зовнішньої торгівлі країни. Методи визначення валютних курсів. Паритет купівельної спроможності, методики обчислення. Види валютних курсів. Аналіз впливу валютних курсів на макроекономічні процеси. Аналіз офіційних валютних резервів. Валютне регулювання на міжнародному і національному рівні. Методи валютного регулювання. Вплив валютного курсу на зміну експорту та імпорту.

Тема 2.6. Методологічні аспекти економічної безпеки та діагностики стану економіки.

Сутність економічної безпеки країни. Основні критерії економічної безпеки країни. Зміст внутрішніх аспектів економічної безпеки країни. Інноваційно-технологічна безпека, інвестиційна безпека, енергетична безпека, фінансова безпека, сировинно-ресурсна безпека, продовольча безпека. Зовнішні аспекти економічної безпеки країни. Принципи зовнішньоекономічної безпеки. Показники рівня зовнішньоекономічної безпеки. Експортна безпека. Індикатори стану різних аспектів економічної безпеки.

Тема 2.7. Аналіз макроекономічних дисбалансів.

Сутність понять макроекономічний дисбаланс, макроекономічна нестабільність, макрофінансова стабільність, загроза національної економіки. Класифікації макроекономічних дисбалансів. Сучасні індикатори макроекономічних дисбалансів. Визначення фактичних показників співвідношень за індикаторами дисбалансів та порівняння їх з оптимальними і пороговими значеннями. Етапи реалізації методу загальної оцінки макроекономічних дисбалансів.

3. Засоби діагностики успішності навчання

Система контролю та оцінювання знань, умінь і навичок тих, хто навчається, враховує як аудиторну діяльність студентів, так і їх самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться в наступних формах:

1. Оцінювання знань студента під час навчальних занять (опитування, тестування, вирішення задач, розрахунки показників та побудова графіків та діаграм на основі статистичних даних).

2. Оцінка виконаних завдань для самостійної роботи, захисту доповідей з опрацьованих самостійно студентом питань та проблем.

3. Оцінка виконання індивідуального завдання за критерієм відповідності роботи змісту, ілюстративності, комплексності і завершеності дослідження.

4. Проведення поточного модульного контролю (передбачено 2 модульних контрольні роботи у формі різномісних завдань, що передбачає тестові запитання, аналіз ситуацій та тверджень, розв'язання задач)

5. Проведення підсумкового письмового екзамену.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен

5. Рекомендовані джерела

Базова

1. Мельникова О.В. Макроекономічний аналіз: навчально-методичний посібник для студентів економічного факультету. – Харків: ХНПУ імені Г.С.Сковороди, 2017. – 120 с.

2. Пухтаєвич Г. О. Макроекономічний аналіз: Навч. посібник - К.: КНЕУ, 2000. - 208 с.

3. Радіонова І.Ф., Усик В.І. Макроекономічний аналіз: Електронний конспект лекцій. – К.: КНЕУ, 2015. – 272 с.

Допоміжна

1. Вступ до аналітичної економіки. Макроекономіка: підруч. / за ред. С.С.Панчишина, П.І.Островерха. – К: Знання, 2013. – 615 с.

2. Макар О.П. Макроекономічний аналіз впливу державних запозичень на економічне зростання // Інвестиції: практика та досвід. – 2011. – № 22. – С. 94-97

3. Макроекономіка та макроекономічна політика: Навч. посіб. / А. Ф. Мельник і ін. – К.: Знання 2008. — 699 с.

4. Національна економіка: навч. посіб. / кол. авт.: Л. С. Шевченко, О. А. Гриценко, Т. М. Камінська та ін. за заг. ред. Л.С. Шевченко. – Х.: Нац. ун-т «Юрид. акад. України», 2011. – 182 с.

5. Пономаренко О.І. Сучасний економічний аналіз: у 2-х ч.: Навч. посіб. для студ. економ. та мат. спец. вищ. навч. закл. / О.І. Пономаренко, М.О.Перестук, В.М.Бурим. – К.: Вищ.шк., 2004. - Ч.2: Макроекономіка. 2004. – 208 с.

Додаткові ресурси

1. **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.** – Офіційний сайт Верховної Ради України.
2. <http://radakmu.org.ua> – Сайт Ради підприємців України при КМУ.
3. <http://www.bank.gov.ua> – Офіційний сайт Національного банку України.
4. <http://www.kmu.gov.ua> – Сайт Кабінету Міністрів України.
5. <http://www.me.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства економіки України.
6. <http://www.minfin.gov.ua> – Сайт Міністерства фінансів України.
7. <http://www.mon.gov.ua> – Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
8. <http://www.president.gov.ua> – Офіційне інтернет-представництво Президента України.
9. <http://www.sts.gov.ua> – Сайт державної податкової адміністрації.
10. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Державний комітет статистики України.